

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ **1**
 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
 νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς **2**
 Γαλατίας: ¹ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου **3**
 ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν **4**
 ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθαι ² ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστώτος ³ αἰῶνος πονηροῦ,
 κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν: ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς **5**
 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως ⁴ μετατίθεσθε ⁵ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος **6**
 ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, **7**
 εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταράσσοντες ⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι
 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ **8**
 οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν,
 ἀνάθεμα ⁸ ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, ⁹ καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις **9**
 ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ⁸ ἔστω. Ἄρτι γὰρ **10**
 ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; ¹⁰ Εἰ

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταράσσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about). ⁸ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁰ ἀρέσκω, please, serve.

γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον,¹ χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, 11

ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου 12

παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως² Ἰησοῦ

χριστοῦ. Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν³ ποτε ἐν τῷ 13

Ἰουδαϊσμῷ,⁴ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁵ ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ

θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁶ αὐτήν: καὶ προέκοπτον⁷ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁴ 14

ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας⁸ ἐν τῷ γένει⁹ μου, περισσοτέρως¹⁰

ζηλωτῆς¹¹ ὑπάρχων τῶν πατρικῶν¹² μου παραδόσεων.¹³ Ὅτε δὲ 15

εὐδόκησεν¹⁴ ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας¹⁵ με ἐκ κοιλίας¹⁶ μητρός μου καὶ

καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν 16

ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ

προσανέθημην¹⁷ σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον¹⁸ εἰς 17

Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς

Ἀραβίαν,¹⁹ καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.²⁰

¹ ἄρέσκω, please, serve. ² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ³ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁴ Ἰουδαϊσμός, οὗ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁵ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁶ πορθέω, destroy, lay waste. ⁷ προκόπτω, proceed, advance. ⁸ συνηλικιώτης, οὗ, ὁ, contemporary, one of the same age. ⁹ γένος, οὗς, τό, race, kind. ¹⁰ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹¹ ζηλωτής, οὗ, ὁ, Zealot, zealot. ¹² πατρικός, ancestral, paternal. ¹³ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ¹⁴ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁵ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁶ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁷ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹⁸ ἀνέρχομαι, go up, come up. ¹⁹ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ²⁰ Δαμασκός, οὗ, ὁ, Damascus.

Ἔπειτα¹ μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον² εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι³ 18

Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα⁴ πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.⁵ Ἄλλοτε 19

δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ

κυρίου. Ἀ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. 20

Ἔπειτα¹ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα⁷ τῆς Συρίας⁸ καὶ τῆς Κιλικίας.⁹ 21

Ἡμῖν δὲ ἀγνοούμενος¹⁰ τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς

Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων 23

ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.¹¹ Καὶ 24

ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

Ἔπειτα¹ διὰ δεκατεσσάρων¹² ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα 2

μετὰ Βαρνάβαν, συμπαραλαβὼν¹³ καὶ Τίτον:¹⁴ ἀνέβην δὲ κατὰ 2

ἀποκάλυψιν,¹⁵ καὶ ἀνεθέμην¹⁶ αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν

τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹⁷ εἰς κενὸν¹⁸

τρέχω¹⁹ ἢ ἔδραμον.²⁰ Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος¹⁴ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας, 3

ἠναγκάσθη²¹ περιτμηθῆναι:²² διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους²³ 4

ψευδαδελφούς,²⁴ οἵτινες παρεισῆλθον²⁵ κατασκοπῆσαι²⁶ τὴν

ἐλευθερίαν²⁷ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς

¹ ἔπειτα, then, after this. ² ἀνέρχομαι, go up, come up. ³ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ⁴ ἐπιμένω, continue, remain. ⁵ δεκαπέντε, fifteen, 15. ⁶ ψεύδομαι, lie. ⁷ κλίμα, τόπος, region, territory. ⁸ Συρία, ας, ἡ, Syria. ⁹ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ¹⁰ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹¹ πορθέω, destroy, lay waste. ¹² δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ¹³ συμπαραλαμβάνω, take along with. ¹⁴ Τίτος, σου, ὁ, Titus. ¹⁵ ἀποκάλυψις, εὐαγγέλιον, revelation, unveiling. ¹⁶ ἀνατίθω, set forth, declare. ¹⁷ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁸ κενός, empty, vain. ¹⁹ τρέχω, I run. ²⁰ τρέχω, run, exercise myself. ²¹ ἀναγκάζω, force, compel. ²² περιτέμνω, circumcise, circumcise. ²³ παρεισάκτος, secretly brought in. ²⁴ ψευδάδελφος, σου, ὁ, false brother. ²⁵ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ²⁶ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ²⁷ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom.

καταδουλώσωνται·¹ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν² τῇ ὑποταγῇ,³ 5
 ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ⁴ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6
 δοκούντων εἶναι τι – ὅποιοί⁵ ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει·⁶
 πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες
 οὐδέν προσανέθεντο·⁷ ἀλλὰ τὸναντίον,⁸ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι 7
 τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,⁹ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς
 – ὁ γὰρ ἐνεργήσας¹⁰ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν¹¹ τῆς περιτομῆς, 8
 ἐνήργησεν¹⁰ καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν 9
 δοθεῖσάν μοι, Ἰακώβος καὶ Κηφᾶς¹² καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκούντες
 στῦλοι¹³ εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας,¹⁴ ἵνα
 ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· μόνον τῶν 10
 πτωχῶν ἵνα μνημονεύμεν,¹⁵ ὃ καὶ ἐσπούδασα¹⁶ αὐτὸ τοῦτο
 ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,¹⁷ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ 11
 ἀντέστην,¹⁸ ὅτι κατεγνωσμένος¹⁹ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς 12
 ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν·²⁰ ὅτε δὲ ἦλθον,
 ὑπέστελλεν²¹ καὶ ἀφώριζεν²² ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ
 περιτομῆς. Καὶ συννυεκρίθησαν²³ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, 13

¹ καταδουλώω, enslave. ² εἴκω, yield, give way. ³ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ⁴ διαμένω, remain, continue. ⁵ ὅποιος, what sort of, what kind of. ⁶ διαφέρω, differ, carry through. ⁷ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ⁸ τὸναντίον, on the contrary. ⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ ἐνεργέω, work, effect. ¹¹ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ¹² Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas. ¹³ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ¹⁴ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ¹⁵ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁶ σπουδάζω, hasten, be eager. ¹⁷ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ¹⁸ ἀντίστημι, resist, oppose. ¹⁹ καταγινώσκω, condemn, blame. ²⁰ συνεσθίω, eat with. ²¹ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ²² ἀφορίζω, separate, set apart. ²³ συννυεκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with.

ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη¹ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.² Ἄλλ' ὅτε 14
εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν³ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου,
εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων,
ἐθνικῶς⁴ ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,⁵ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις⁶
Ἰουδαΐζειν;⁷ Ἡμεῖς φύσει⁸ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, 15
εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ
πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν
ἐπιστεῦσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ
ἔργων νόμου: διότι⁹ οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ.
Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ 17
ἁμαρτωλοί, ἅρα¹⁰ χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. Εἰ 18
γὰρ ἂν κατέλυσα,¹¹ ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην¹² ἑμαυτὸν
συνίστημι.¹³ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. 19
Χριστῷ συνεσταύρωμαι:¹⁴ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δέ ἐν ἐμοὶ
χριστός: ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ,
τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ 21
ἄθετῶ¹⁵ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἅρα
χριστὸς δωρεὰν¹⁶ ἀπέθανεν.

¹ συναπάγω, lead away with, condescend to. ² ὑπόκρισις, εὖως, ἡ, hypocrisy. ³ ὀρθοποδέω, walk straight, act rightly. ⁴ ἐθνικῶς, as a Gentile. ⁵ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ⁶ ἀναγκάζω, force, compel. ⁷ Ἰουδαΐζω, live in a Jewish fashion. ⁸ φύσις, εὖως, ἡ, nature, inherent nature. ⁹ διότι, because, on this account. ¹⁰ ἅρα, so? (introduces a question). ¹¹ καταλύω, destroy, lodge. ¹² παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ¹³ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁴ συσταυρόω, crucify together with. ¹⁵ ἀθετέω, reject, annul. ¹⁶ δωρεάν, without cost, without cause.

¹Ω¹ ἀνόητοί² Γαλάται,³ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν⁴ τῇ ἀληθείᾳ μὴ **3**
 πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη⁵ ἐν
 ὑμῖν ἐσταυρωμένος· Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ **2**
 ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁶ πίστεως; Οὕτως **3**
 ἀνόητοί² ἐστε; Ἐναρξάμενοι⁷ πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;⁸ **4**
 Τόσαῦτα⁹ ἐπάθετε εἰκῇ;¹⁰ Εἶγε¹¹ καὶ εἰκῇ.¹⁰ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν¹² **5**
 ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν¹³ δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου,
 ἢ ἐξ ἀκοῆς⁶ πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ **6**
 ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, **7**
 οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹⁴ δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ **8**
 πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προεευγγελίστατο¹⁵ τῷ Ἀβραάμ
 ὅτι Ἐνευλογηθήσονται¹⁶ ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ **9**
 πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ **10**
 ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν¹⁷ εἰσίν· γέγραπται γάρ,
 Ἐπικατάρατος¹⁸ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει¹⁹ ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις
 ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ **11**
 οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον;²⁰ ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ
 πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ **12**
 ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς **13**

¹ὦ, Oh! omega. ²ἀνόητος, foolish, thoughtless. ³Γαλάτης, ου, ὁ, Galatian. ⁴βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ⁵προγράφω, write before, write previously. ⁶ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁷ἐνάρχομαι, begin. ⁸ἐπιτελέω, complete, perform. ⁹τοσοῦτος, so great, so much. ¹⁰εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹¹εἶγε, if indeed, seeing that. ¹²ἐπιχορηγέω, supply, provide. ¹³ἐνεργέω, work, effect. ¹⁴προοράω, see before, foresee. ¹⁵προεευγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ¹⁶ἐνευλογέω, bless. ¹⁷κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ¹⁸ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ¹⁹ἐμμένω, persevere, remain (in). ²⁰δῆλος, clear, evident.

ἐξηγόρασεν¹ ἐκ τῆς κατάρας² τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν
κατάρα:² γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος³ πᾶς ὁ κρεμάμενος⁴ ἐπὶ
ξύλου:⁵ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία⁶ τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν χριστῷ 14
Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς
πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω: ὅμως⁷ ἀνθρώπου κεκυρωμένην⁸ 15
διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ⁹ ἢ ἐπιδιατάσσεται.¹⁰ Τῷ δὲ Ἀβραὰμ 16
ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ
τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ
σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην 17
προκεκυρωμένην¹¹ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη
τετρακόσια¹² καὶ τριάκοντα¹³ γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ,¹⁴ εἰς τὸ
καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,¹⁵ 18
οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται¹⁶
ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων¹⁷ χάριν¹⁸ προστετέθη,¹⁹ 19
ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,²⁰ διαταγεῖς²¹ δι' ἀγγέλων
ἐν χειρὶ μεσίτου.²² Ὁ δὲ μεσίτης²² ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς 20
ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. 21

¹ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ² κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ³ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ⁴ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁵ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁷ ὅμως, yet, nevertheless. ⁸ κυρώω, confirm, ratify. ⁹ ἀθετέω, reject, annul. ¹⁰ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ¹¹ προκυρώω, ratify in advance, establish before. ¹² τετρακόσιοι, four hundred, 400. ¹³ τριάκοντα, thirty, 30. ¹⁴ ἀκυρώω, revoke, invalidate. ¹⁵ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ¹⁶ χαρίζομαι, give freely, forgive. ¹⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁸ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹⁹ προστίθημι, add, add to. ²⁰ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ²¹ διατάσσω, command, give orders to. ²² μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between.

Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζῶποιοῖσαι,¹ ὄντως² ἂν ἐκ νόμου
ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν³ ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ 22
ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς
πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,⁴ 23
συγκεκλεισμένοι³ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24
Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς⁵ ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ
πίστεως δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ 25
παιδαγωγόν⁵ ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως 26
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, χριστόν 27
ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἐνὶ⁶ Ἰουδαίος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἐνὶ⁶ δοῦλος οὐδὲ 28
ἐλεύθερος,⁷ οὐκ ἐνὶ⁶ ἄρσεν⁸ καὶ θῆλυ·⁹ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστέ
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα 29
ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.¹⁰

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος¹⁰ νήπιός¹¹ ἐστιν, οὐδὲν 4
διαφέρει¹² δούλου, κύριος πάντων ὧν: ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπου¹³ 2
ἐστὶν καὶ οἰκονόμους,¹⁴ ἄχρι τῆς προθεσμίας¹⁵ τοῦ πατρὸς. 3
Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι,¹¹ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα¹⁶ τοῦ

¹ζῶποιοῦ, make alive, make to live. ²ὄντως, really, indeed. ³συγκλείω, shut, enclose. ⁴φρουρέω, guard, protect. ⁵παιδαγωγός, οὐ, ὁ, tutor, guardian. ⁶ἐν, there is in, is present. ⁷ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁸ἄρσεν, male. ⁹θῆλυς, female, woman. ¹⁰κληρονόμος, οὐ, ὁ, heir, inheritor. ¹¹νήπιος, infant, child. ¹²διαφέρω, differ, carry through. ¹³ἐπίτροπος, οὐ, ὁ, guardian, steward. ¹⁴οἰκονόμος, οὐ, ὁ, manager, steward. ¹⁵προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ¹⁶στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements.

κόσμου ἤμεν δεδουλωμένοι·¹ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα² τοῦ 4
 χρόνου, ἐξαπέστειλεν³ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ
 γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ,⁴ 5
 ἵνα τὴν υἰοθεσίαν⁵ ἀπολάβωμεν.⁶ Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν³ 6
 ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον,
 Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἰ δούλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ 7
 κληρονόμος⁷ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει⁸ οὓσιν 8
 θεοῖς· νῦν δέ, γινόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, 9
 πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,⁹ οἷς
 πάλιν ἄνωθεν¹⁰ δουλεύειν θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,¹¹ καὶ 10
 μῆνας,¹² καὶ καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.¹³ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως¹⁴ 11
 εἰκῇ¹⁵ κεκοπίακα¹⁶ εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι¹⁷ ὑμῶν. Οὐδέν 12
 με ἡδικήσατε· οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν¹⁸ τῆς σαρκὸς 13
 εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον.¹⁹ Καὶ τὸν πειρασμόν²⁰ μου τὸν 14
 ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε²¹ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,²² ἀλλ' ὡς

¹ δουλόω, enslave, bring under subjection. ² πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ³ ἐξαποστέλλω, send forth. ⁴ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁵ υἰοθεσία, ας, ή, adoption. ⁶ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ⁷ κληρονόμος, ου, ό, heir, inheritor. ⁸ φύσις, εως, ή, nature, inherent nature. ⁹ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ¹⁰ ἄνωθεν, from above, again. ¹¹ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ¹² μῆν, ό, month, certainly. ¹³ ἐνιαυτός, ου, ό, year. ¹⁴ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁵ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹⁶ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁷ δέομαι, ask, request. ¹⁸ ἀσθένεια, ας, ή, weakness, sickness. ¹⁹ πρότερον, formerly, before. ²⁰ πειρασμός, ου, ό, temptation, trial. ²¹ ἐξουθενέω, despise, ignore. ²² ἐκπτύω, disdain, loathe.

ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν ἦν ὁ 15
μακαρισμὸς¹ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες² ἂν ἐδώκατέ μοι. Ὡστε ἐχθρὸς 16
ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων³ ὑμῖν; Ζηλοῦσιν⁴ ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ 17
ἐκκλείσαι⁵ ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.⁴ Καλὸν δὲ τὸ 18
ζηλοῦσθαι⁴ ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι⁶ με
πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία⁷ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,⁸ ἄχρι οὗ μορφωθῇ⁹ 19
χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἤθελον δὲ παρεῖναι⁶ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ 20
ἀλλάξαι¹⁰ τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι¹¹ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 21
Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: ἓνα ἐκ τῆς
παιδίσκης,¹² καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.¹³ Ἄλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς 23
παιδίσκης¹² κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας¹³ διὰ
τῆς ἐπαγγελίας. Ἀτινά ἐστὶν ἀλληγορούμενα:¹⁴ αὗται γάρ εἰσιν 24
δύο διαθήκαι: μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν¹⁵ γεννώσα,
ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ.¹⁶ Τὸ γὰρ Ἄγαρ¹⁶ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,¹⁷ 25
συστοιχεῖ¹⁸ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων
αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω¹⁹ Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα¹³ ἐστίν, ἣτις ἐστὶν 26

¹ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ² ἐξορύσσω, dig out, dig through. ³ ἀλητεύω, speak the truth, say. ⁴ ζηλόω, be zealous, am jealous. ⁵ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁶ παρίεμι, be present, have arrived. ⁷ τεκνίον, οὐ, τό, little child. ⁸ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ⁹ μορφώω, form, shape. ¹⁰ ἀλλάσσω, change, alter. ¹¹ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹² παιδίσκη, ἡς, ἡ, maid, female servant. ¹³ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁴ ἀλληγορέω, speak allegorically. ¹⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁶ Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ¹⁷ Αραβία, ας, ἡ, Arabia. ¹⁸ συστοιχέω, correspond to. ¹⁹ ἄνω, up, above.

μήτηρ πάντων ἡμῶν: γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,¹ στεῖρα,² ἢ οὐ 27
 τίκτουσα:³ ῥήξον⁴ καὶ βόησον,⁵ ἢ οὐκ ὠδίνουσα:⁶ ὅτι πολλὰ τὰ
 τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, 28
 ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ τότε 29
 ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ
 νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην⁷ καὶ τὸν 30
 υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ⁸ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης⁷ μετὰ
 τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.⁹ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης⁷ 31
 τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.⁹

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹⁰ οὗν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν,¹¹ στήκετε,¹² καὶ 5
 μὴ πάλιν ζυγῷ¹³ δουλείας¹⁴ ἐνέχεσθε.¹⁵

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,¹⁶ χριστὸς ὑμᾶς 2
 οὐδὲν ὠφελήσει.¹⁷ Μαρτύρομαι¹⁸ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ 3
 περιτεμνομένῳ,¹⁶ ὅτι ὀφειλέτης¹⁹ ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4
 Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε: τῆς
 χάριτος ἐξεπέσατε.²⁰ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα 5
 δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.²¹ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε 6

¹ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ² στεῖρος, barren. ³ τίκτω, give birth to, bear. ⁴ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ⁵ βοάω, cry aloud, shout. ⁶ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ⁷ παιδίσκη, ἡς, ἡ, maid, female servant. ⁸ κληρονομέω, inherit, obtain. ⁹ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁰ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹¹ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹² στήκω, stand, stand fast. ¹³ ζυγός, οὗ, ὁ, yoke, heavy burden. ¹⁴ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁵ ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ¹⁶ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ¹⁷ ὠφελέω, profit, help. ¹⁸ μαρτύρομαι, affirm, testify. ¹⁹ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²⁰ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ²¹ ἀπεκδεχόμεναι, await eagerly, expect eagerly.

περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,¹ ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης
 ἐνεργουμένη.² Ἐτρέχετε³ καλῶς: τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν⁴ τῇ ἀληθείᾳ 7
 μὴ πείθεσθαι; Ἡ πεισμονή⁵ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ 8
 ζύμη⁶ ὅλον τὸ φύραμα⁷ ζυμοῖ.⁸ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, 10
 ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε: ὁ δὲ ταρασσών⁹ ὑμᾶς βαστάσει τὸ
 κρίμα, ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, 11
 τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον¹⁰ τοῦ σταυροῦ. 12
 Ὅφελον¹¹ καὶ ἀποκόψονται¹² οἱ ἀναστατοῦντες¹³ ὑμᾶς.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ¹⁴ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν 13
 ἐλευθερίαν¹⁴ εἰς ἀφορμὴν¹⁵ τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης
 δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν 14
 τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον¹⁶ σου ὡς ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους 15
 δάκνετε¹⁷ καὶ κατεσθίετε,¹⁸ βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῇτε.

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ 16
 τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ²⁰ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ 17
 πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός: ταῦτα δὲ ἀντίκειται²¹ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ

¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ² ἐνεργέω, work, effect. ³ τρέχω, run, exercise myself. ⁴ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁵ πεισμονή, ἡς, ἡ, persuasion, conviction. ⁶ ζύμη, ἡς, ἡ, leaven, ferment. ⁷ φύραμα, τοσ, τό, that which is mixed, lump. ⁸ ζυμώω, leaven, ferment. ⁹ ταρασσώ, trouble, agitate. ¹⁰ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹¹ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ¹² ἀποκόπτω, cut off, smite. ¹³ ἀναστατόω, stir up, disturb. ¹⁴ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁵ ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ¹⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁷ δάκνω, bite, backbite. ¹⁸ κατεσθίω, eat up, devour. ¹⁹ ἀναλίσκω, destroy, consume. ²⁰ ἐπιθυμέω, desire, long for. ²¹ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose.

ἃ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιήτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ 18
 νόμον. Φανερά¹ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν 19
 μοιχεία,² πορνεία, ἀκαθαρσία,³ ἀσέλγεια,⁴ εἰδωλολατρεία,⁵ 20
 φαρμακεία,⁶ ἔχθραι,⁷ ἔρεις,⁸ ζήλοι,⁹ θυμοί,¹⁰ ἐριθειᾶι,¹¹ διχοστασίαι,
 αἱρέσεις,¹³ φθόνοι,¹⁴ φόνος,¹⁵ μέθαι,¹⁶ κῶμοι,¹⁷ καὶ τὰ ὅμοια 21
 τούτοις: ἃ προλέγω¹⁸ ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,¹⁸ ὅτι οἱ τὰ
 τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.¹⁹ Ὁ 22
 δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη,
 μακροθυμία,²⁰ χρηστότης,²¹ ἀγαθωσύνη,²² πίστις, πραότης,²³ 23
 ἐγκράτεια:²⁴ κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστὶν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ 24
 χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν²⁵ καὶ ταῖς
 ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.²⁶ Μὴ γινώμεθα 25
 κενόδοξοι,²⁷ ἀλλήλους προκαλούμενοι,²⁸ ἀλλήλοις φθονοῦντες.²⁹

¹ φανερός, manifest, apparent. ² μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ³ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁴ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁵ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ⁶ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ⁷ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ⁸ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ⁹ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁰ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹¹ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹² διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹³ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁴ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁵ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁶ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁷ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹⁸ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁹ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁰ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²¹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²² ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ²³ πραότης, mildness, gentleness. ²⁴ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ²⁵ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ²⁶ στοιχέω, walk orderly, follow. ²⁷ κενόδοξας, vainglorious. ²⁸ προκαλέομαι, provoke, challenge. ²⁹ φθονέω, envy, be jealous.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,² **6**

ὁμῆς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε³ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι
πραότητος,⁴ σκοπῶν⁵ σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων **2**
τὰ βάρη⁶ βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε⁷ τὸν νόμον τοῦ
χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἐαυτὸν φρεναπατᾷ:⁸ **3**
τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω⁹ ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν
μόνον τὸ καύχημα¹⁰ ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ **5**
ἴδιον φορτίον¹¹ βαστάσει.

Κοινωνεῖτω¹² δὲ ὁ κατηχούμενος¹³ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι¹³ ἐν **6**
πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται:¹⁴ ὃ γὰρ ἐὰν **7**
σπεῖρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.¹⁵ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν **8**
σάρκα ἐαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει¹⁵ φθοράν:¹⁶ ὁ δὲ σπείρων εἰς
τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει¹⁵ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ **9**
καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν:¹⁷ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,¹⁵
μὴ ἐκλυόμενοι.¹⁸ Ἄρα οὖν ὥς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ **10**
ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα¹⁹ δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους²⁰ τῆς
πίστεως.

¹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ καταρτίζω, mend, fit. ⁴ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁵ σκοπέω, look at, contemplate. ⁶ βάρος, ους, τό, burden, weight. ⁷ ἀναπληρώω, fill up, fulfill. ⁸ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹¹ φορτίον, ου, τό, burden, load. ¹² κοινωνέω, have a share of, share. ¹³ κατηγέω, teach by word of mouth. ¹⁴ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ¹⁵ θερίζω, reap, gather. ¹⁶ φθορά, ἄς, ῃ, destruction, corruption. ¹⁷ ἐκκακέω, am faint, am weary. ¹⁸ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ¹⁹ μάλιστα, especially, most of all. ²⁰ οἰκείος, ου, ό, household, members of the household.

Ἵδετε πηλίκους¹ ὑμῖν γράμμασιν² ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι 11
 θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι³ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν⁴ ὑμᾶς
 περιτέμεσθαι,⁵ μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται.
 Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι⁵ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ 13
 θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι,⁵ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ⁶ σαρκὶ
 καυχῇσωνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ 14
 σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ: δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
 ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε 15
 περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,⁷ ἀλλὰ καινὴ κτίσις.⁸ Καὶ 16
 ὅσοι τῷ κανόνι⁹ τούτῳ στοιχήσουσιν,¹⁰ εἰρήνην ἐπ' αὐτούς, καὶ
 ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹¹ μοι μηδεὶς παρεχέτω:¹² ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα 17
 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος 18
 ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ πηλίκος, how large, how great. ² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ³ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ⁵ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ⁶ ὑμέτερος, your. ⁷ ἀκροβυστία, ας, ή, uncircumcision, foreskin. ⁸ κτίσις, εως, ή, creation, creature. ⁹ κανών, όνος, ό, rule, standard. ¹⁰ στοιχέω, walk orderly, follow. ¹¹ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ¹² παρέχω, offer, afford. ¹³ στίγμα, τος, τό, mark, brand.